

УДК 81'371

Л.В. ДРОБАХА,
*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ НАЗВ ПРИРОДНИХ ЯВИЩ У РОЗМОВНІЙ МОВІ

У статті розглядаються питання, пов'язані зі специфікою світосприйняття різних етносів. Шляхом зіставного аналізу досліджено особливості вживання назв природних явищ у стійких виразах та переносних значеннях в українській, німецькій, англійській та французькій мовах. Виявлено спільні та національно-специфічні особливості вживання лексичних одиниць і здійснено їхній кількісний аналіз у зіставному аспекті в аналізованих мовах.

Ключові слова: зіставний аналіз, природне явище, стійкі вирази, національне світосприйняття.

На сучасному етапі з метою вивчення мовних картин світу дослідження семантики охоплюють різні лексико-семантичні групи, серед яких, наприклад, фігурують назви флори та фауни. В українській та англійській мовах на основі компонентного і фреймового аналізу зіставлено назви тварин у переносному значенні (Г.Л. Кривенко). В українській, англійській та німецькій мовах проведено контрастивний етнопсихолінгвістичний аналіз семантики фітонімів (І.Є. Подолян), вивчено семантику найменувань частин тіла в англійській, німецькій, українській та російській мовах у стандартній мові, сленгу та галузі термінології (О.В. Материнська). Поряд з дослідженням семантичного континууму лексичних одиниць у центрі уваги лінгвістів знаходиться вивчення їхніх порівнянь та метафоричних значень. Зокрема в українській та англійській мовах зіставлено семантику антропоцентричних метафор та порівнянь (С.В. Талько), проведено зіставний аналіз когнітивно-семантичного та функціонального потенціалу метафор стихій (Н.В. Чендей). Традиційно в контексті міркування про мовну картину світу обговорюються, звичайно ж, передусім питання, що пов'язані з лексичною семантикою. Саме план змісту лексики слугує матеріалом для відшукування і подальшого обґрунтування специфічних рис національного світосприйняття, національного способу мислення [3, с. 101]. Актуальність нашого дослідження вбачаємо у детальному аналізі вживання назв природних феноменів в українській, німецькій, англійській та французькій мовах, семантика яких ще не достатньо вивчалася у зіставному плані.

Мета цієї статті – дослідити та виявити спільні і розбіжні особливості вживання назв природних явищ у розмовній мові в зіставному аспекті для поглиблення вчення про мовні картини світу.

Спільні особливості вживання аналізованих лексичних одиниць у зіставляваних мовах. Аналізуючи широкий спектр вживання назв природних явищ, окремим аспектом можна виділити їхнє вживання у мовленні українців, німців, англійців та французів. У досліджуваному фрагменті дійсності відображено, зокрема, ставлення представників різних етносів до певної ситуації, їхній настрій, особливості ментального континууму, які їм притаманні і закріплені у відповідних значеннях аналізованих лексичних одиниць.

Спочатку розглянемо випадки вживання аналізованих назв у стійких виразах, які мають спільні риси в зіставлюваних мовах. Зокрема назва *вітер* вживається в таких спільних значеннях:

– укр. **вітер** *питу по вітру [за вітром]* – перен. піти [розсипатися, розлетітися] прахом [7] – фр. **vent** *jeter qch au vent* викинути на вітер [7];

– укр. **вітер** *Звідки вітер віє* – від кого йде думка, погляд і т. ін.; *Куди вітер віє (дме): а) у чому, власне, справа* [6, I, с. 687] – нім. **Wind** *wissen, woher der Wind weht* – знати [зметикувати] звідки вітер дме [7] – англ. **wind** *to see how the wind blows* – бачити, куди вітер віє (якою є загальна думка, умонастрій; як складеться ситуація) [7];

– укр. **вітер** *Куди вітер віє (дме): б) про непослідовність у чий-небудь поведінці, думках, політиці* [6, I, с. 687] – англ. **wind** *how the wind blows* – куди вітер віє [7] – фр. **vent** *aller où le vent vous pousse* – іти навмання [7];

– укр. **вітер** *Яким вітром (якими вітрами) [занесло]?* – яким способом, з якої причини, з якою метою з'явився (з'явилися), яка потреба привела? [6, I, с. 687] – фр. **vent** *quel bon vent vous amène?* розм. яким вітром вас занесло?; яким вітром? [7];

– нім. **Wind** *Wind von kriegen [bekommen]* – розм. розвідати, дізнатися, довідатися – фр. **vent** *avoir vent de...* – дізнатися, розвідати, прочути, *il a eu vent de notre arrivée* – він дізнався про наш приїзд, *n'avoir ni vent ni nouvelle de qn* – нічого не знати про когось, *on n'a ni vent ni nouvelle de lui* – про нього ні слуху ні духу [7];

– англ. **wind** *to take / have / get / gain the wind of smb.* – почути когось [7] – фр. **vent** *prendre le vent, avoir le vent* – нюхати, обнюхувати, почути; *le nez au vent* – чути звіра (про собаку) [7].

Назва *дощу* в германських мовах вживається однаково у виразі:

– нім. **Regen** *vor dem Regen unters Dach kommen* – в останню мить уникнути небезпеки [7] – англ. **rain** *get out of the rain (get out of the rain (go in when it rains; keep out of the rain)* уникнути неприємностей [7].

Усне мовлення людини завжди супроводжується емоційним забарвленням. Якщо навіть емоція інтонаційно не вирізняється, то по слову чи певному стійкому виразу можна легко зрозуміти емоційний стан людини, її настрій та ставлення до конкретної ситуації. Наприклад, виражаючи своє незадоволення, українці, німці, англійці та французи одноставно вживають при цьому назву *грим*:

– укр. **грим** *Грим би тебе (його, її, їх) вдарив (побив)* – уживається для вираження великого незадоволення з приводу чого-небудь [7] – нім. **Donner** *Donner und Blitz!, Donner und Doria!, Donner und Hagel!, Donner und Teufel!* – фам. матері його ковівця [7] – англ. **thunder** 4) розм. матері його ковівця, дідько, *Go to thunder!* – Йди до біса! [7] – фр. **tonnerre** *sang et tonnerre!* ≈ бий мене сила Божа!; *mille tonnerres!, tonnerre (de Brest)!* – матері його ковівця!; *nom d'un chien tonnerre!* матері його ковівця! [7].

Виявляємо у розмовній мові вживання також назв *дощ* і *сніг* у таких спільних значеннях:

– нім. **Regen** *vom Regen in die Traufe kommen* (aus einer unangenehmen Lage in eine noch schlimmere geraten) – розм. попасти з дощу та під ринву [7] – фр. **pluie** *se jeter dans l'eau de peur de la pluie (se jeter [ulu se mettre] dans l'eau de peur de la pluie [ulu de peur de se mouiller])* кинути у річку, щоб сховатися від дощу; ≈ попасти з дощу та під ринву [7];

– укр. **сніг** *Було (буде, є) [стільки] користі (потіхи і т. ін.), як з (із) торішнього снігу* – зовсім не було, не буде, немає користі, потіхи тощо; *Потрібний (потрібен), як торішній сніг* ірон. лайл. зовсім непотрібний [6, IX, с. 423] – нім. **Schnee** *Schnee von gestern sein* (nicht mehr aktuell sein) розм. більше не бути актуальним, злободенним; застаріти [7] – фр. **neige** *neige d'antan* ірон. торішній сніг, *il en faut autant qu'il faut de pelotes de neige à chauffer un four* це абсолютно даремно; ≈ як мрецю припарки [7].

Розбіжні особливості вживання аналізованих лексичних одиниць у зіставлюваних мовах. Ставлення людини до оточуючих та до подій, що відбуваються, має як спільні закономірності вираження в зіставлюваних мовах, про що свідчать вище наведені приклади, так і розбіжні характеристики. Погоджуємося з В. Шаховським, який зазначає, що людина і її емоції, з одного боку, є частиною самої об'єктивної дійсності, тобто відображуваними об'єктами реальної картини світу, а з іншого – беруть участь у формуванні мовної картини

світу: людина як активний відображуючий суб'єкт, мова як засіб відображення, емоції людини як одна з форм відображення об'єктивної дійсності [4, с. 7].

Вживання аналізованих назв у розбіжних значеннях розкриває ментальний континуум різних етносів, в даному випадку, у мовленні.

Наприклад, у французькій мові деякі аналізовані назви виявляють свої специфічні вживання у стійких виразах типу:

– фр. **tonnerre** *au tonnerre de Dieu (au tonnerre de Dieu(x))* – розм. дуже далеко, *attirer le tonnerre* накликати біду, приносити нещастя [7]

– фр. **orage** *conjurer l'orage (conjurer [ulu détourner] l'orage)* – відвести грозу, запобігти небезпеці, *laisser passer l'orage* – перечекаати бурю, почекаати [7]

– фр. **neige** *partir pour la neige* – відправитися в гори для занять спортом, *laisser tomber la neige* – розм. не звертати уваги, *battre la neige (battre la [ulu les] neige(s))* – протоптувати стежку в снігу, *vendre de la neige* – пропонувати житло любителям зимового спорту, *monter le blanc en neige* ≈ підбадьорити, підняти дух [7].

Зіставимо відповідники, які в різних мовах мають розбіжні семантичні особливості вживання. Порівняймо:

– укр. **хмара** вживається у виразах: *Наганяти (нагонити, нагнати) чорну хмару* – викликати смуток, псувати настрої кому-небудь, Збираються (збиралися, зібралися) чорні хмари. Нависають (нависли, скупчуються, скупчилися і т. ін.) хмари над ким-чим [6, XI, с. 93];

– нім. **Wolke** *in die Wolken erheben* – підносити до небес [7];

– англ. **cloud** *to blow a cloud* – палити, *to be under a cloud of suspicion* – бути під підозрою, *cast a cloud* викликати відчуженість, «прохолода» у відносинах *That quarrel cast a cloud on their relations.* – Після цієї сварки їх відносини стали натягнутими, *wait till the clouds roll by* «чекати, доки розійдуться хмари»; вичікувати більш сприятливого моменту [7].

Незважаючи на різноманітні значення, можна здогадатися про їхній зміст, оскільки дослівний переклад дозволяє уявити на основі прямого значення *хмари* також і переносний смисл. Атракторами живої природної мови є мовні (тобто узуалізовані) значення, «застиглі» комунікативні смисли. Оскільки в індивідуальній мовленнєвій діяльності індивід оперує значною кількістю особистісних комунікативних смислів континуального характеру, то «відпрацьовані» системно-мовні значення нівелюють нерозуміння у спілкуванні [1, с. 40].

Порівняймо,

– нім. **Wind** вживається в значеннях:

viel Wind wegen einer Sache machen – розм. здійснити галас через [навколо], *Wind vormachen* – розм. задурювати голову; вводити в оману, *(Warnungen) in den Wind schlagen* – залишити поза увагою [ігнорувати] (застереження), *den Wind aus den segeln nehmen* – позбавити можливості діяти, паралізувати чиюсь діяльність, *sich den Wind um die Nase wehen lassen* – побачити світ, поїздити по світу, випробувати спочатку самому (що означає життя), набратися життєвого досвіду [7];

– англ. **wind**: *there is smth. in the wind* – ходять якісь чутки, *to fling [to cast] to the winds* – відкинути (розсудливість тощо), *to get wind* – ставати відомим, поширюватися, *within wind of smb. / smth.* – на близькій відстані від когось, чогось, *to recover one's wind* – віддихатися, *to catch / get one's second wind* – віднайти друге дихання, *to raise the wind* – раздобути (необхідні) гроші, *to sail close to the wind (to sail near to the wind)* 2) бути на межі небезпеки, *to take the wind out of smb.'s sails* позбавити когось впевненості, збентежити або розчарувати [7];

– фр. **vent**: *avoir le vent en poupe [dans le dos]* – 1) йти з попутним вітром, *le vent est à l'optimisme* – справа йде на краще, *selon le vent* – зважаючи на обставини, *le vent tourne* – обставини змінюються, *le nez au vent* – задерши носа, видивлятися в різні боки, *se dissiper comme fumée au vent* – розсіятися, розвіятися як дим; закінчитися нічим, *avoir bon vent* – йти за вітром, *être logé aux quatre vents* – розм. мешкати у приміщенні, де віє з усіх сторін, мешкати в розбитій хатині, *lancer aux quatre vents (lancer aux quatre vents [jeter à tous les vents])* – розвіяти за вітром, *selon le vent, la voile* – по вітру і вітрила, *n'avoir ni vent ni nouvelle de ... (n'avoir ni vent ni nouvelle de ... [n'avoir ni vent ni voie de ...])* – заст. нічого не знати про ..., *être vent dessus, vent dedans* – попасти у штиль; застрягнути, *mettre au vent* – вийняти, витягнути, *prendre son vent* – прост. віддихатися, *ne pas savoir de quel côté le vent va tourner* – не знати

звідки повіє вітер, *se taper du vent* – годуватися повітрям, *quelque vent qu'il vente* – що б не трапилось, *toutes les dents au vent* – на все горло, *avoir l'oreille au vent* – насторожуватися, прислухатися, бути насторожі, *jeter la plume au vent* – кидати жереб, *sentir le vent du boulet* – ледве, дивом уникнути небезпеки [7].

В англійській та французькій мовах виявляємо таке розбіжне вживання відповідників. Зокрема:

– *англ. whirlwind reap the whirlwind* «пожати бурю», поплатитися за свої дії [7] та *фр. tourbillon être dans le tourbillon* обертатися в життєвому вирі [7];

– *англ. rain to make / produce rain* – проливати потоки, *rain or shine* 1) за будь-якої погоди 2) що б там не було; за будь-яких обставин [7] та *фр. pluie causer de la pluie et du beau temps (causer [ulu parler] de la pluie et du beau temps)* – розм. говорити про погоду, про дрібниці [7];

– *англ. hail where do you hail from?* – розм. звідки ви родом?, *within hail* в межах чутності, *to stay within hail* – знаходитися в межах чутності, *out of hail* за межами чутності [7] та *фр. grêle jeter de la grêle* – арг. злословити, розпускати плітки, обмовляти [7].

Вживання назв природних явищ у розбіжних значеннях в емоційно забарвлених стійких виразах. Цікавими є випадки вживання назв природних явищ зіставлених мов у розбіжних значеннях, які стосуються емотивної сторони висловлювання з національними особливостями менталітету типу: *нім. Hagel Donner und Hagel!, alle Hagel!* – матері його ковінка! [7]; *фр. pluie ne pas être né [tombé] de la dernière pluie* – розм. не вчора народитися [7]. Але сприйняте одночасно як вказівка на відомий предмет і разом з тим як вказівка на емоцію слово може піддаватися двоякій зміні. Часом експресивна сторона слова настільки висувається вперед, що вона заслоняє його значення. Слово позбавляється значення, воно уподібнюється вигуку, стає криком гніву, радості, болю. Емоційне забарвлення, експресивність слова продовжує зберігати свою функцію – «ознаки» особливого умонастрою мовця – і відповідно тлумачиться тим, хто сприймає [5, с. 85].

Отже, порівняємо відповідники з розбіжними значеннями, в яких українці, німці, англійці та французи виражають своє ставлення до ситуації:

– *укр. вітер Пішло (підє) з (за) вітром* – пропало (пропаде), *Шукати (ловити і т. ін.) вітра в полі* – даремно шукати кого-, що-небудь [6, I, с. 687] та

нім. Wind hier weht ein anderer Wind – перен. тут панує інший настрій [інша атмосфера], *das ist Wind in seine Segel* ≈ це ллє воду на його млин, *alle diese Freundschaftsbezeugungen sind nur Wind* – всі ці виявлення дружби – тільки пусті слова [7] та

англ. wind You're just wasting wind. – Ти тільки даремно витрачаєш дихання, *Changes are in the wind.* – Ось-ось відбудуться зміни, *to put the wind up smb.* брит. розм., налякати когось, *Say you'll take him to court if he doesn't pay up - that should put the wind up him.* – Скажи, що якщо він не заплатить, ти подасиш на нього в суд, це його пристрашить [7] та

фр. vent bon vent! – 1) бажаю успіху 2) розм. полотном дорога, *du vent!* – розм. провалюй звідси, забирайся, *si tu n'es pas content, tu n'as qu'à tourner ton derrière au vent* – розм. твоя думка, твої реакції нікого не цікавлять, *qui entre en nef n'a pas vent à gré* ≈ перший крок завжди важкий [7];

– *укр. грим Грім би мене вдарив (побив); Хай мене грим поб'є* – уживається як заприсягання у правдивості своїх слів, запевнення в ч-н [6, II, с. 170] та

фр. tonnerre du tonnerre (de Dieu) – розм. чудовий; приголомшливий, *(c'est) du tonnerre* – чудово, пречудово, *aller du tonnerre (aller [ulu marcher] du [ulu le] tonnerre)* йти чудово, йти як по маслу [7];

– *нім. Blitz potz Blitz!* – матері його ковінка!, грим і блискавка! [7] та

фр. orage il y a de l'orage dans l'air (il y a de l'orage dans l'air [ulu dans le temps]) бути грози, атмосфера розпикається [7];

– *укр. хмара* 4) тільки одн. перен., Уживається для вираження якого-небудь стану, настрою людини (тривоги, суму, задуми і т. ін.) [7] та

нім. Wolke das ist 'ne Wolke! berl. salopp (вираження здивування, визнання: *das ist großartig*) це чудово! [7];

– *укр. сніг Боятися, як торішнього снігу* – зовсім не боятися,

Як сніг на голову – зненацька, несподівано, раптово [6, IX, с. 423] та

нім. *Schnee und wenn der ganze Schnee verbrennt, die Asche bleibt uns doch* – що б там не трапилося, дещо нам залишиться [7] та

фр. *neige on ne voit sugne noir ni nulle neige noire* – чорного снігу не буває [7].

Спільне та розбіжне вживання назв природних явищ у переносних значеннях при позначенні предметів і абстрактних понять. Вивчаючи через семантику слів мовні картини світу, виникає можливість помітити і в рідній мові та культурі ті специфічні риси світосприйняття та традиції, які представники певного етносу отримують як своє духовне надбання і плекають протягом життя. Якщо проаналізувати переносні значення, в яких вживаються назви природних явищ, то слід зауважити, що переважна їх більшість вживається для позначення певних характеристик та явищ порівняно з позначенням предметів.

Спільні переносні значення мають наступні відповідники:

– укр. **гроза** | | Сильні душевні переживання [7] – фр. **orage** 3) перен. біда, нещастя; сильне переживання, потрясіння [7];

– укр. **хмара** перен. небезпека, нещастя, біда, що насуваються, загрожують кому-небудь [7] – англ. **cloud** *a cloud in one's sky (a cloud in one's sky (a cloud on one's happiness))* хмарка, що затьмарює чиєсь щастя; *a cloud on the horizon* хмарка на горизонті, щось загрозує, що затьмарює щастя, благополуччя і т.п. [7];

– нім. **Schnee Eier zu Schnee schlagen** – кул. взбивати білки [7] – фр. **neige battre en neige** – взбивати (білки) [7].

Можна погодитися з думкою, що дослідження семантичних змін показує в першу чергу, що відхилені і абстрактні значення виростають, як правило, з більш конкретних [2, с. 470], про що свідчать наведені приклади. І своїм великим різноманіттям вирізняються приклади, де аналізовані лексичні одиниці виявляють специфічні розбіжні значення. Наприклад:

– укр. **блискавка** 2. перен., розм. Невелика стінна газета, що виходить зразу ж після якої-небудь важливої події з метою її висвітлення [6, I, с. 199] та

фр. **foudre foudres d'éloquence** 1) блискавки (стріли) красномовства 2) поет. гармати, артилерія [7];

– укр. **вітер Вітром підбитий (підшумий)**: а) про благоденний одяг [6, I, с. 687] та

англ. **wind between wind and water** – найуразливіше місце, *the winds of revolution* – революційні настрої; революційні тенденції, *to be in the wind* витати, носитися у повітрі (про перші ознаки того, що ось-ось повинно відбутися), *gone with the wind* зниклий безвісти «Gone with the Wind» – «Віднесені вітром» (назва роману Маргарет Мітчелл з однойменного кінофільму) [7] та

фр. **vent brasser [remuer] du vent** 2) рух повітря, *du vent* – розм. перен. пuste; брехня, *c'est du vent, ce n'est que du vent* – це все пuste, пусті обіцянки, *en plein vent* – на відкритому повітрі, під відкритим небом; на вітрі, *tourner à tout vent comme une girouette* бути флюгером; дивитися, куди вітер віє, *cela lui ressemble comme à un moulin à vent* це зовсім не схоже (про нерозумне порівняння), *à l'ombre du vent* в захищеному від вітру місці, *mettre toutes les voiles au vent* 1) на всіх вітрилах 2) в усьому блиску, розпустивши хвіст, *pour du vent* на вітер, *selon le vent* розм. дивлячись на обставини, *autant en emporte le vent* 1) без усілякого ефекту, результату; ≈ як об стіну горох 2) розвіялось на вітрі як дим 3) не залишаючи сліду, зникаючи безслідно, *les vents sont au conseil* мор. розм. вітри на раді (про безвітря), *feuille que le vent emporte* [як] лист, що відноситься вітром (бібл.), *mettre flamberge au vent (mettre [ulu tirer] flamberge au vent)* 1) оголити шпагу (фламберж – назва меча Рено де Монтобана, одного з персонажів середньовічного героїчного епосу) 2) зайняти загрозливу позицію [7];

– укр. **хмара Хмара хмарою**: а) дуже багато; безліч [6, XI, с. 93] та

англ. **cloud** *a cloud on one's brow (a cloud on (ulu upon) one's brow)* похмурий, понурий вид, *a little cloud no bigger than a man's hand* «хмарка завбільшки з долоню», провісник нещастя, біди, лиха прикмета, *under a cloud* 1) в тяжкому стані, 2) в немилості, в опалі, 3) під підозрою [7];

– укр. **сніг** *До білого снігу* – дуже довго, тривалий час, *До глибокого снігу* – до глибокої зими, *До [першого] снігу* – до початку зими [7] та

фр. **neige ne pas durer plus que les neiges d'avril** бути недовговічним,

faire boule de neige (faire (la) boule [ulu pelote] de neige) наростати, рости як сніговий ком [7];

– укр. **гроза** 2) перев. мн., перен. Бурхливі події, що відбуваються в суспільстві [7];
– укр. **дощ** *Курачий (сліпий) дощ* – короткочасний дощ у сонячний день *Дощ, як з відра* – великий, сильний дощ, *Золотий дощ* – великі несподівані прибутки [6, II, с. 402];
– фр. **tonnerre être fait comme un coup de tonnerre** – весь перекошений, погано покроєний, безформний, *de tonnerre de Dieu* – розм. жахливий, диявольський, *du tonnerre (du tonnerre (de Dieu))* – розм. разючий, приголомшливий, класний [7].

Отже, проведений зіставний аналіз 127 стійких виразів з назвами природних явищ виявив, що майже половина з них (47%) належить французькій мові, англійській належить 22%, німецькій – 18%, українській – 13%. Стійкі вирази зі спільною семантикою (32%) поступаються кількістю виразам з розбіжною семантикою (68%), в яких висловлювання отримують свій національний колорит та демонструють специфічні мовленнєві ставлення представників різних етносів до певної ситуації. Наприклад, якщо українці вживають *хмара* для вираження якого-небудь стану, настрою людини (тривоги, суму, задуми і т. ін.), то для німців *Wolke das ist 'ne Wolke!* berl. salopp (вираження здивування, визнання: *das ist großartig*) це чудово! Серед проаналізованих переносних значень, в яких вживаються назви природних явищ, у наведених прикладах виявляємо, що більшість з них отримує функцію для надання характеристики певному предмету чи явищу типу: укр. **вітер** *Вітром підбитий (підшумий)*: а) про блаженський одяг; *англ. wind the winds of revolution* – революційні настрої; фр. **tonnerre être fait comme un coup de tonnerre** – увесь перекошений, погано покроєний тощо. Як і в стійких виразах, в переносних значеннях порівняно зі спільними (16%) домінували саме розбіжні (84%), що відображають національний менталітет. Перспективою подальшого дослідження є вивчення вживання назв природних явищ для характеристики людини та її поведінки.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови. Лінгвофілософські нариси: монографія / Ф. Бацевич. – К.: Академія, 2009. – 192 с.
2. Блумфілд Л. Язык / Леонард Блумфілд. – Изд. 4-е. – М.: ЛИБРОКОМ, 2010. – 608 с.
3. Корнилов О.А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов: учеб. пособие для студ. вузов / О.А. Корнилов. – 3-е изд. испр. – М.: КДУ, 2011. – 350 с.
4. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В.И. Шаховский. – Изд. 3-е. – М.: Книжный дом «Либроком», 2009. – 208 с.
5. Шор Р.О. Язык и общество / Р.О. Шор. – Изд. 3-е, испр. и доп. – М.: ЛИБРОКОМ, 2011. – 160 с.
6. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980.
7. АБВУ Lingvo 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk> (Останнє звернення 12.03.2016).

References

1. Batsevych, F. *Dukhovna synerhetyka ridnoyi movy. Linhvofilosofski narisy: monohrafiya* [Spiritual synergy of natural language. Linguo-philosophical drafts: treatise]. Kyiv, Akademiya Publ., 2009, 192 p.
2. Blumfyld, L. *Yazyk* [Language]. Moscow, LYBROKOM Publ., 2010, 608 p.
3. Korniylov, O.A. *Yazykovye kartiny mira kak proizvodnye nacionalnyh mentalitetov* [World's language pictures as derivatives of national mentalities]. Moscow, KDU Publ., 2011, 350 p.
4. Shakhovskyy, V.Y. *Kategorizaciya emociy v leksiko-semanticheskoy sisteme yazyka* [Categorization of emotions in a lexico-semantic system of language]. Moscow, Bookshop «Lybrokom» Publ., 2009, 208 p.
5. Shor, R.O. (2011). *Yazyk i obschestvo* [Language and society]. Moscow, LYBROKOM Publ., 2011, 160 p.
6. Bilodid, I.K. (ed.). *Slovnuk ukrayins'koyi movy: U 11 m.* [Ukrainian dictionary: In 11 vol.]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 1970-1980, vol. 1-11.
7. АБВУ Lingvo 12. Available at: <http://www.lingvo.ua/uk> (Accessed 12 March 2016).

В статье рассматриваются вопросы, связанные со спецификой мировосприятия разных этносов. Путем сопоставительного анализа исследованы особенности употребления названий природных явлений в устойчивых выражениях и переносных значениях в украинском, немецком, английском и французском языках. Обнаружены общие и национально-специфические особенности употребления лексических единиц и проведен их количественный анализ в сопоставительном аспекте в анализируемых языках.

Ключевые слова: сопоставительный анализ, природное явление, устойчивые выражения, национальное мировосприятие.

The article deals with the questions of the perception of the world specificity of different nations. The features of the usage of the natural phenomena' names in the fixed expressions and the figurative senses in Ukrainian, German, English and French by the comparative analysis are analysed. There have been found common and specific peculiarities of the usage of the lexical units and their quantitative analysis in comparative aspect in the analysed languages is carried out.

Key words: comparative analysis, a natural phenomenon, fixed expressions, the national perception of the world.

Одержано 28.01.2016.